

Arbeidsmiljørisiko

Status fra myndighetssiden

Morten Lunde og Anne Sissel Graue,
Sikkerhetsforum, 6. november 2025

Fysisk/kjemisk arbeidsmiljø – Erfaringer

- Eksponeringsmålinger gjennomføres ikke i tilstrekkelig grad
 - Kunnskap om eksponeringomfang er sentralt for risikostyring:
 - Risikovurderinger
 - Etablering av kompenserende tiltak
 - Prioritering av korrigerende tiltak
 - Verifisering av korrigerende tiltak
 - Informasjons- og opplærings-aktiviteter
 - Føring av eksponeringsregister

Forslag fra Sikkerhetsforum

- De siste årene har flere prosjekter, studier og rapporter bidratt til en relativt god oversikt over kjemiske risikofaktorer i industrien.
- Fra tilsyn ser vi at kunnskap om omfang av kjemisk eksponering er mangelfullt
- Det er behov for å utføre kartlegginger av kjente kjemiske arbeidsmiljørisikoer, og i mindre grad behov for ny utvikling av kunnskap knyttet til ukjent eller lite kjent kjemisk eksponeringsrisiko

Forslag fra sikkerhetsforum:

- Sette sammen en partssammensatt gruppe bestående av fagpersoner innen kjemisk arbeidsmiljø som skal se på hvordan industrien kan øke antallet gjennomførte eksponeringskartlegginger.
- Gruppen skal se på mulighetene for og vurdere om det er hensiktsmessig å utarbeide en bestep praksis knyttet til dette via SFS

Havtils oppfølging av arbeidsmiljøforhold

Risikobasert oppfølging, arbeidsmiljø og storulykkerisiko ses i sammenheng.

Havtils oppfølging dekker hele bredden av arbeidsmiljøforhold:

- organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø
- ergonomiske forhold
- fysisk og kjemisk arbeidsmiljø

I vår oppfølging og vurderinger inngår:

- arbeidsmiljøeksponeringer og utfall
- selskapenes forebyggende arbeid for å redusere risikoen for helseplager, sykdom og skader
- Arbeidstakermedvirkning

2026:

Viderefører dette arbeidet, men med økt oppmerksomhet på entreprenørers arbeidsmiljø (RUG)

Arbeidstakermedvirkning

Status

Vi ser fortsatt variasjon i hvordan selskapene tilrettelegger for medvirkning. Vår erfaring er at selskap som har veletablerte prosesser og rutiner for arbeidstakermedvirkning, har bedre samarbeid og dialog, og de finner raskere løsninger på utfordringer.

De største utfordringene er knyttet til:

- Ikke nok tid til vernearbeid
- For sen involvering av vernetjeneste i HMS- saker
- Mangelfull involvering i endringsprosesser og omorganiseringer
- Manglende kompetanse hos verneombud og ledere på medvirkning og på arbeidsmiljø

Gjelder spesielt:

- Organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø
- Digitalisering og KI
- Prosjekter

Organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø

Status

- Styring av organisatorisk og psykososial risiko har vært tema i flere tilsynsaktiviteter. Vi følger opp selskapenes egen styring av organisatorisk og psykososial risiko fra både et helse- og et sikkerhetsperspektiv.
- Kunnskapsrapport (2024): Oppfølging av psykososial og organisatorisk risiko på gruppenivå, Safetec
- AML § 4-3 om «Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet»: Presiseringer trer i kraft 1.1.26
 - gjeldende § 4-3 angir kun enkelte faktorer i det psykososiale arbeidsmiljøet. Endring i formulering innebærer at lovbestemmelsen nå vil dekke flere faktorer av betydning for det psykososiale arbeidsmiljøet.
 - skal gi bedre veiledning om hva virksomhetene skal jobbe med for å skape et godt psykososialt arbeidsmiljø

Vi vektlegger blant annet:

- helhetlig og systematisk tilnærming til styring av psykososial og organisatorisk risiko
- psykososiale og organisatoriske forhold blir identifisert og risikovurdert
- arbeidstakere involveres i risikovurderinger og oppfølgingsarbeid
- tiltakene som velges adresserer rot-årsakene til de psykososiale risikoene
- arbeidstakere og ledere får opplæring i psykososiale forhold og konsekvenser
- sammenhengen mellom organisatoriske og psykososiale faktorer og andre arbeidsmiljøfaktorer

Behov for forbedring og kunnskap

Organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø:

- Integrere styring av organisatorisk og psykososial risiko i daglig drift på alle nivå i virksomheten
- Øke kompetanse om organisatorisk og psykososial risiko hos beslutningstakere og vernetjeneste
- Involvere fagpersoner
- Øke bruk av tilgjengelige data (f.eks. arbeidstimer, ARS, skader) i analyser
- Adressere årsakene til hvorfor medarbeiderne opplever de organisatoriske og psykososiale forholdene
- Vurdere risiko ved organisatoriske endringer
- I større grad målrettede og primærforebyggende tiltak

Arbeidstid - kunnskapsbehov

Arbeidsmiljøfaktorer kartlegges og vurderes ut fra 14 dagers skift og 12 timers dag;

- *Hvordan påvirkes helse- og sikkerhetsrisiko ved lengre skift og overtid?*
- *Behov for mer kunnskap! Samarbeid med forskningsmiljø*
- *Hvordan kan næringen bidra? Delta i A-TID prosjektet til STAMI?*
 - Ta kontakt på a-tid@stami.no hvis dere vil delta eller har spørsmål

Behov for forbedring og kunnskap

Ergonomi:

- Se risiko for muskel- og skjelettplager i sammenheng med organisatoriske og psykososiale faktorer
- Forbedre beslutningsgrunnlag – øke omfang av detaljerte vurderinger – enkeltvis og samlet vurdering
- Øke bruk av tekniske tiltak og tiltak basert på identifisert risiko
- Øke kunnskap (forskning) om risiko knyttet til trappegåing, stående og gående arbeid på hardt underlag – opprettet dialog med STAMI – næringen kan bli forespurt å delta

Fysisk/kjemisk arbeidsmiljø - kunnskapsutvikling

Tema	Årstall	Tittel
Oljebasert boreslam	2019	Arbeidsmiljøteknologi - Teknologi knyttet til håndtering av oljebasert boreslam, Proactima
	2020	Bruk av borevæsker på norsk kontinentalsokkel – Utviklingstrekk knyttet til helsefare, Acona
	2020	Eksponering for oljedamp og oljetåke fra oljebasert boreslam, UiB
Kreftfremkallende kjemikalier	2023	Kreftfremkallendekjemikalier i petroleumsbransjen, Havtil
Diseleksos	2023	Diseleksoseksponering i petroleumsnæringen, Del I, STAMI og Havtil
	2024	Diseleksoseksponering i petroleumsnæringen, Del II, STAMI og Havtil
	Pågående	DENPI, STAMI
Formaldehyd	2024	Formaldehyd fra formaldehydfrigjørende kjemikalier i petroleumsnæringen, STAMI og Havtil
Kvikksølv	Pågående	Teknologi for fjerning av kvikksølv i petroleumsvirksomhet, Havtil og Mdir
Benzen	Pågående	Biomonitoring of low and intermittent exposure (BioBen), STAMI
Støy	Pågående	Støy i petroleumsvirksomhet, Havtil

Fysisk/kjemisk arbeidsmiljø – Erfaringer

- Eksponeringsmålinger gjennomføres ikke i tilstrekkelig grad
 - Kunnskap om eksponeringomfang er sentralt for risikostyring:
 - Risikovurderinger
 - Etablering av kompenserende tiltak
 - Prioritering av korrigerende tiltak
 - Verifisering av korrigerende tiltak
 - Informasjons- og opplærings-aktiviteter
 - Føring av eksponeringsregister

Fysisk/kjemisk arbeidsmiljø - betraktninger

- Grenseverdier
- Kartleggingsstandard, EN689, ny i 2019
- Kunnskapsbehov